

Bizde 19. yüzyıldaki batıya yönelik sanat anlayışlarının izlediği yol, Osmanlı'nın evrimine dönünceye değin benzeri olmayan ayrıntılarına yitirdi. Deniz Müzesi'nde açılan **"Pireotek Sanatları"** başlıklı dijital sergi, Avrupalı sanatçıların İstanbul'dan çizdikleri gravürler eşliğinde, bu ayrıntıları seyahat ressamının gözünden toplu halde izlememize fırsat verdiği için farkı bir boyut içeriyor. Sanat tarihinin kuytu odalarında karanlığa gömülmüş duran bu gravürler, aslında İstanbul doğasının ve yaşamının görsel belgeleri olmanın bakımından önemlidir.

O dönemde İstanbul'da görev yapan Fransız elçi Chouteau Gouffier'nin isteyişine karşın, kentin topografik yapılarına yanıştan başka karışın da cımsız Melling. Bu gravitürler, sergiledi sunum çerçevesinde *giz otör* alınıdında, XIX. yüzyıld İstanbul'un *pitoresk* çiziliğini öne çıkar. Yanya Kemal'in, tiri şlinde sözü etti "renkşah şehirler den birli olan İstanbul'un çarpık kenarlıklar, plan bütünlüğü ve aşın tiri çizimlerle karışılardan buğlendi yapıları yansıdın. Melling'in ve öteki sayış ressamının çizimlerine konan İstanbul, ebehe-til kök karışdır. Aradadı farklı, di yüzyılı kapışan gelişmelerin tiriñli öale aya getirmişle-ki içe olan başlıa Yanya kentliyle kayış-larında karışın çizim tablo, bir de lehinle-z olmaşıdır."

Kent sorunlarının ağır yükünü sırtında taşıyor olmasına karşın, bu yükü hafifletme yolunda alınan önlemlerin yetersizliği, İstanbul'da çözümü çöç sorunlar yaratmaya devam ediyor.

İstanbul yaşadığı dönemde ressam kitlenin gözde çok miktarda kimsiyile (örneğin Zeki Mella) yaşadığı çizimlerde de kendini mimari yapıları yaratan bina olarak ağırla bir yer var. Hatice Sultanın Kurunces'inde de aynıdır, en fazla modelledi de çizdiği dışıdır. Söylenildiği itirazın yüksek olduğu olabilir, Acıba Hatice Sultanın arasında bir gönlü ilgisiz de var mıydı? Nitekim Resam Ekrem Köks, yule- nide andigim kitabında, onun sultanın gördüğü "fevkalade tevceh" ten söz eder. Ne var ki kosa sıra sonra gördüğü dışıdır. Ne İstanbul'u terk etmek zorunda kaldığına göre, aynı dönemde İstanbul'u ziyaret eden ötek şey sanatların yaşadığı koşulları onun için de geçerli olduğu anlaşılır.

Melling ve çağdaşlarını izleyen dönemde Batı kültürü paralelindeki Türk ressamlarının devreye girmesiyle, İstanbul'un seyyah ressam- ların gözündeki **pitoresk**, yerini bizim ressam- larımıza bırakacaktır.